

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವ: ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ರೂಪ ಕೆ.ವಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಹಿಳಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ
ಕಾಲೇಜು, ಎಂ.ಜಿ. ರಸ್ತೆ, ಹಾಸನ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18116511>

ABSTRACT:

ವಿಶ್ವದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದ ಭಾರತವು ಲಿಂಗ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿರೋಧಾಭಾಸವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೂ, ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ “ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು” ತನಿಖೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕೋಟಾಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದ 73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಯಶಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಸ್ಥಗಿತತೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು “ಸರಪಂಚ್ ಪತಿ” ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಹಣ ಮತ್ತು ತೋಳ್ಳಲದ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ‘ನಾರಿ ಶಕ್ತಿ ವಂದನ್ ಅಧಿನಿಯಮ’ (106 ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳು (Affirmative action) ಅಗತ್ಯ ವೇಗವರ್ಧಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (PRI), ನಾರಿ ಶಕ್ತಿ ವಂದನ್ ಅಧಿನಿಯಮ, ಸರಪಂಚ್ ಪತಿ, ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಲಿಂಗ ಮೀಸಲಾತಿ.

.....

1. ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಇತಿಹಾಸವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದು. ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು, ಅನ್ನಿ ಬೆಸೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಸುಚೇತಾ ಕೃಪಲಾನಿ ಅವರಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ, ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನವು 325 ಮತ್ತು 326ನೇ ವಿಧಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ರಾಜಕೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಏಳು ದಶಕಗಳ ನಂತರವೂ, “ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ” “ನಾಯಕತ್ವದ ಹಕ್ಕಿನೆಡೆಗಿನ” ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

2019 ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಆ ವೇಗವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. 18 ನೇ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳ (2024) ಪ್ರಕಾರ, ಕೆಳಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸರಿಸುಮಾರು 13.6% ರಷ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಇದು ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿರುವ “ಗಾಜಿನ ಛಾವಣಿ”ಯನ್ನು (Glass ceiling) ಪರಿಶೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತದಾರರಾಗಿ ನಿರ್ಣಾಯಕರಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಯಕಿಯರಾಗಿ ಏಕೆ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಗುರಿಗಳು

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗುರಿಯು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತಳಮಟ್ಟದ ಸಕ್ರಿಯತೆಯಿಂದ ಶಾಸಕಾಂಗ ನಾಯಕತ್ವದವರೆಗಿನ ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಚನಾತ್ಮಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

3. ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಮೇಲಿನ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು, ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ:

- ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (ಸಂಸತ್ತು) ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

- “ಪ್ರಾಕ್ತಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ” (ಸರಪಂಚ್ ಪತಿ) ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.
- ಭವಿಷ್ಯದ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ‘ನಾರಿ ಶಕ್ತಿ ವಂದನ್ ಅಧಿನಿಯಮ’ದ (106 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ) ಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು.

4. ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಭಾರತದ ಭೌಗೋಳಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತದ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ:

1. ತಳಮಟ್ಟ: 73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ.
2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ/ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟ: ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಡೈನಾಮಿಕ್ಸ್.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ (ECI) ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು 2025 ರವರೆಗಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

5. ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಚಿತ್ರಣ: ತಲೆಕೆಳಗಾದ ಪಿರಮಿಡ್

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ತಲೆಕೆಳಗಾದ ಪಿರಮಿಡ್ ಅನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ, ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

5.1. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು

73 ಮತ್ತು 74 ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳು (1992) ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 33% ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದವು. ಇಂದು, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳು (ಕರ್ನಾಟಕ, ಬಿಹಾರ, ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಮತ್ತು ಕೇರಳದಂತಹ) ಇದನ್ನು 50% ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಭಾರತವು ಈಗ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 1.4 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ - ಇದು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ನೀತಿ ಆದ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ, ಮಹಿಳಾ ನೇತೃತ್ವದ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತಿವೆ.

5.2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತತೆ

ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದಶಕಗಳಿಂದ, ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು 5% ಮತ್ತು 12%ರ ನಡುವೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. 2024ರ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ, ಮಹಿಳಾ ಸಂಸದರ ಸಂಖ್ಯೆ 74 ಕ್ಕೆ (543 ರಲ್ಲಿ) ಇಳಿದಿದೆ. ಶಾಸಕಾಂಗದ ಕಡ್ಡಾಯವಿಲ್ಲದೆ,

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು “ಗೆಲ್ಲುವ” ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಣಕ್ಕಿಳಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

6. ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕಿರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕವಲ್ಲ, ಅವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿವೆ.

6.1. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು: “ಸರಪಂಚ್ ಪತಿ” ಸಿಂಡ್ರೋಮ್

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಮೀಸಲಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು “ಸರಪಂಚ್ ಪತಿ” ಅಥವಾ “ಪ್ರಧಾನ್ ಪತಿ” ಎಂಬ ವಿದ್ಯಮಾನಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಪತಿಯು ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ ಕೇವಲ ನಾಮಮಾತ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪುರುಷರ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಇದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

6.2. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು

ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಮಿಥ (Winnability Myth): ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು “ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆ” ಎಂಬ ಅಂಶದಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿತವಾಗಿವೆ. ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡಿದರೆ ಅವರು ಗೆಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ದತ್ತಾಂಶವು ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಗೆಲುವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಪರಾಧೀಕರಣ ಮತ್ತು ತೋಳ್ಬಲ: ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ, ತೋಳ್ಬಲ ಮತ್ತು ಮಾಫಿಯಾಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ರಾಜಕೀಯದ ಅಪರಾಧೀಕರಣವು ಸಭ್ಯ, ಕಾನೂನು ಪಾಲಿಸುವ ನಾಗರಿಕರು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ದೈಹಿಕ ಅಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಹತ್ಯೆಯ ಭಯವು ಪ್ರಬಲ ತಡೆಗೋಡೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಂತರಿಕ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕೊರತೆ: ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಥವಾ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಉದ್ಯಮಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕ ನೇಮಕಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಲ್ಲ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ (ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು) ಇಲ್ಲದ ಮಹಿಳೆಯರು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೇರುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.

6.3. ಆರ್ಥಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ವಿಪರೀತ ವೆಚ್ಚದಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಸ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಜಾಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿರುವ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂತರದಿಂದಾಗಿ ಸಮರ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷದ ನಿಧಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

6.4. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ (VAWP)

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರಿಯಾಗಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕವಾಗಿದೆ. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಟ್ರೋಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೈಹಿಕ ಬೆದರಿಕೆಗಳವರೆಗೆ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ, “ಗೌರವ”ವು ಮಹಿಳಾ ಲೈಂಗಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ, ರಾಜಕೀಯ ವಿರೋಧಿಗಳು ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

7. 106 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ: ಹೊಸ ಆರಂಭವೇ?

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ (106ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಕಾಯಿದೆ, 2023 ಅನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು, ಇದನ್ನು ನಾರಿ ಶಕ್ತಿ ವಂದನ್ ಅಧಿನಿಯಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಯಿದೆ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 33% ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಡುತ್ತದೆ.

ಇದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ಹಂತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಮುಂದಿನ ಜನಗಣತಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆ (Delimitation) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರರ್ಥ ಇದರ ನಿಜವಾದ ಲಾಭಗಳು 2029 ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ ಅಥವಾ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ (OBC) ಉಪ-ಕೋಟಾ ಇಲ್ಲದೆ, ಈ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ, ಗಣ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

8. ಉಪಸಂಹಾರ

ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಯಣವು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಡೆತಡೆಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. 73 ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕರ ದೊಡ್ಡ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ

ಕ್ರಾಂತಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆಯಾದರೂ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ “ಗಾಜಿನ ಭಾವಣಿ” ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಸವಾಲುಗಳು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ, ರಾಜಕೀಯದ ಹಣಗಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿವೆ. ನಾರಿ ಶಕ್ತಿ ವಂದನ್ ಅಧಿನಿಯಮವು ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಾನೂನು ಆದೇಶಗಳು ಕೇವಲ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಷ್ಟೇ. ನಿಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ - ಅಲ್ಲಿ “ಸರಪಂಚ್ ಪತಿ” ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು, ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗೊಳಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಮತದಾರರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಲಿಂಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಭಾರತವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಲು (ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ), ತನ್ನ 50%ರಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. Chattopadhyay, R., & Duflo, E. (2004). Women as Policy Makers: Evidence from a Random-ized Policy Experiment in India. *Econometrica*, 72(5), 1409–1443.
2. Election Commission of India. (2024). General Election to Parliamentary Constituencies: Trends & Results June–2024. Government of India.
3. Hasan, Z. (2023). Propaganda and Power: The 2024 Elections and the Future of Indian De-mocracy. Bloomsbury India.
4. Jha, P., & Rai, P. (2022). Women's Participation in Indian Politics: A Quantitative Analysis. *Journal of Indian Politics*, 14(2), 45–62.
5. Kishwar, M. (1996). Women and Politics: Beyond Quotas. *Economic and Political Weekly*, 31(43), 2867–2874.
6. Ministry of Law and Justice. (2023). The Constitution (One Hundred and Sixth Amendment) Act, 2023. The Gazette of India.
7. Rai, S. M., & Spary, C. (2019). Performing Representation: Women Members in the Indian Parliament. Oxford University Press.
8. Spary, C. (2020). Women's Political Leadership in India: From the Local to the National. *India Review*, 19(3), 234–257.
9. Varghese, T. (2020). Women's Political Participation and Leadership in India: Examining the Challenges. *Public Policy and Administration*, 19(1), 33–45.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.